

Sygn. akt VI U 1035/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 lutego 2017 roku

Sąd Okręgowy w Radomiu VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Jarosław Łuczaj

Protokolant st. sekr. sąd. Marta Gackiewicz

po rozpoznaniu w dniu 10 lutego 2017 roku w Radomiu

sprawy L. Ł.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o zwrot nienależnie pobranych świadczeń

na skutek odwołania L. Ł. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. z dnia 14 lipca 2016 roku, nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że zobowiązuje L. Ł. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń w kwocie 1.415,22 zł (jeden tysiąc czterysta piętnaście złotych dwadzieścia dwa grosze) za lipiec i sierpień 2015 roku.

SSO Jarosław Łuczaj

Sygn. akt VI U 1035/16

UZASADNIENIE

L. Ł. pismem z dnia 18 sierpnia 2016 roku wniósł odwołanie od pisma Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. z dnia 18 lipca 2016 roku, nr (...), jednak z uzasadnienia odwołania wynika, że dotyczy ono decyzji z dnia 14 lipca 2016 roku, nr (...), o zwrocie nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych za okres od 1 do 30 kwietnia 2015 roku i od 1 sierpnia do 30 września 2015 roku. Podniósł, że z dniem 31 marca 2015 roku rozwiązał umowę o pracę z firmą Usługową Spółdzielnia (...) Oddział w R., następnie ponownie podpisał umowę cywilnoprawną z tą firmą w okresie od 1 lipca do 31 sierpnia 2015 roku. W kwietniu i wrześniu nie świadczył na rzecz tej firmy pracy, zatem organ rentowy niesłusznie nakazał mu zwrot nienależnie pobranych świadczeń za te miesiące. Skarżący nie kwestionował również, iż za lipiec i sierpień 2015 roku powinien zwrócić niesłusznie pobrane świadczenie (odwołanie – k. 3).

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. wniósł o odrzucenie odwołania od pisma z dnia 18 lipca 2016 roku na mocy art. 477⁹ § 1 kpc, a gdyby wnioskodawca faktycznie skarżył decyzję z dnia 15 lipca 2016 roku z ostrożności procesowej wniósł o jego oddalenie. Podniesiono, że decyzja z dnia 15 lipca 2016 roku dotyczy rozliczenia emerytury, a nie zwrotu nienależnie pobranych świadczeń. W decyzji tej organ rentowy przyjął, że przychód L. Ł. za 2015 rok wyniósł łącznie 11.180,48 zł i nie przekroczył niższej kwoty granicznej przychodu, ogłoszonej dla tego roku w wysokości 32.911,10 zł. Nadmieniono, że wynagrodzenia za poszczególne miesiące przyjęte do rozliczenia przychodu, mimo że są należne za poprzednie miesiące to zostały wypłacone w następnym miesiącu i w związku z tym stanowią przychód tego miesiąca, co znajduje odzwierciedlenie w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych oraz w art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych. Organ rentowy podał, że wnioskodawca w okresie styczeń-marzec 2015 roku był uprawniony do renty wypadkowej, natomiast od kwietnia 2015 roku jest uprawniony do świadczeń w zbiegu w myśl art. 26 ustawy

z dnia 30 października 2002 roku o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, zgodnie z którym w przypadku osiągnięcia przychodu, bez względu na jego wysokość przysługuje jedno świadczenie. W związku z tym organ rentowy wydał decyzję z dnia 14 lipca 2016 roku o zwrocie świadczeń za miesiące kwiecień, sierpień i wrzesień 2015 roku w wysokości 2.122,83 zł (odpowiedź na odwołanie k. 4-5).

W toku rozprawy w dniu 10 lutego 2017 roku L. Ł. poparł odwołanie i sprecyzował, że dotyczy ono decyzji z dnia 14 lipca 2016 roku w odniesieniu do jednego miesiąca, tj. kwietnia 2015 roku (oświadczenie wnioskodawcy – zapis na płycie CD – k. 32).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny i zważył, co następuje:

L. Ł. urodził się w dniu (...) (okoliczność bezsporna).

W trakcie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w R., w dniu 22 czerwca 1978 roku L. Ł. uległ wypadkowi przy pracy i na podstawie decyzji ZUS z dnia 6 lutego 1980 roku pobierał rentę inwalidzką z tytułu wypadku przy pracy (orzeczenia komisji lekarskiej w tomie I akt ZUS, uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie w sprawie III AUa 947/03 k. 235 II tom akt ZUS).

W dniu 12 czerwca 2014 roku L. Ł. w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. złożył wniosek o emeryturę (wniosek – k. 1-4 akt ZUS (...)).

Decyzją z dnia 11 lipca 2014 roku, nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił L. Ł. prawa do emerytury (decyzja – k. 16 akt ZUS (...)).

Na skutek odwołania L. Ł. od w/w decyzji, Sąd Okręgowy w Radomiu wyrokiem z dnia 12 marca 2015 roku w sprawie VI U 899/14 zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał mu prawo do emerytury od dnia 28 czerwca 2014 roku (odwołanie – k. 18 akt ZUS (...), wyrok Sądu Okręgowego w Radomiu – k. 27 akt ZUS(...)).

L. Ł. w okresie od 1 grudnia 2012 roku do 31 marca 2015 roku zatrudniony był w Usługowej Spółdzielni (...) w W. III Oddział (...) w R. na stanowisku strażnik ochrony mienia (świadczenie pracy – k. 39 akt ZUS(...)).

Decyzją z dnia 19 maja 2015 roku, nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. przeliczył rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem L. Ł. - od 1 kwietnia 2015 roku, w związku z nabyciem uprawnień do pobierania świadczeń w zbiegu. Organ rentowy ustalił, że renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy będzie wypłacana w wysokości 707,61 zł, tj. w wysokości 50 % przysługującej renty. Rentę zwiększono o 100 % przysługującej emerytury, tj. o kwotę 2.279, 23 zł (decyzja – k. 87 akt ZUS (...)).

W okresie od 3 do 31 lipca 2015 roku L. Ł. świadczył usługi na podstawie umowy zlecenia w (...) Sp. z o.o. w W., osiągając przychód 1.200 zł brutto, zaś od 1 do 31 sierpnia 2015 roku świadczył usługi na podstawie umowy zlecenia w (...) Sp. z o.o. w W., osiągając przychód 1.243,20 zł brutto. Jednocześnie z tytułu umowy zlecenia w Usługowej Spółdzielni (...) w W. III Oddział w R. w sierpniu i wrześniu 2015 roku uzyskał przychód po 52,50 zł, przy czym zapłata za usługi następowała w następnym miesiącu po miesiącu, w którym została wykonana usługa (zaświadczenia – k. 95-96, 98, 104, 109).

Decyzją z dnia 14 lipca 2016 roku, nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. zobowiązał L. Ł. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 1 kwietnia do 30 września 2015 roku w kwocie 2.122,83 zł (decyzja – k. 112 akt ZUS(...)).

Decyzją z dnia 15 lipca 2016 roku, nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. dokonał rozliczenia emerytury L. Ł. w związku z przychodem osiągniętym przez niego w roku 2015. Wskazano, że jego przychód w w/w okresie wyniósł łącznie 11.180,48 zł i nie przekroczył niższej kwoty granicznej przychodu (70 % przeciętnego wynagrodzenia) ustalonej dla wyżej wymienionego okresu, tj. 16.350,40 zł. Osiągnięty przychód nie uzasadniał zmniejszenia ani zawieszenia emerytury wnioskodawcy (decyzja – k. 113 akt ZUS (...)).

Stan faktyczny w niniejszej sprawie jest bezsporny. Ustalony został na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach oraz aktach rentowych pozwanego, których prawdziwość i rzetelność nie była przez żadną ze stron kwestionowana.

Spór między stronami dotyczył jedynie zastosowania norm prawa materialnego, a mianowicie art. 26 ust. 3 ustawy z dnia 30 października 2002 roku o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (tekst jednolity Dz. U. z 2015 roku poz. 1242 z późn. zm.).

Zgodnie z treścią art. 95 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2016 roku poz. 887 z późn. zm.), w razie zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w ustawie wypłaca się jedno z tych świadczeń - wyższe lub wybrane przez zainteresowanego. Przepis ten formuje zatem jako podstawową zasadę pobierania tylko jednego świadczenia z systemu ubezpieczeń społecznych. Wyjątki od tej zasady określone są przepisami szczególnymi, które precyzują sytuacje w jakich danej osobie może być wypłacane więcej niż jedno świadczenie oraz warunki tej wypłaty.

Jeden z tych wyjątków reguluje ustawa o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, która w art. 26 ust. 1 stanowi, że osobie uprawnionej do renty z tytułu niezdolności do pracy z ubezpieczenia wypadkowego oraz do emerytury na podstawie odrębnych przepisów wypłaca się, zależnie od jej wyboru:

1. przysługującą rentę powiększoną o połowę emerytury albo,
2. emeryturę powiększoną o połowę renty.

Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli osoba uprawniona osiąga przychód powodujący zawieszenie prawa do świadczeń lub zmniejszenie ich wysokości określony w ustawie o emeryturach i rentach z FUS, niezależnie od wysokości tego przychodu (art. 26 ust. 3).

Jak wynika z ustalonego stanu faktycznego, ubezpieczonemu przyznane zostało w zbiegu prawo do emerytury i renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy. Niesporne i wynikające z przedłożonych dokumentów w postaci świadectwa pracy i zaświadczeń wystawionych przez byłych zleceniodawców ubezpieczonego było to, iż wnioskodawca najpierw zatrudniony był w Usługowej Spółdzielni (...) w W. III Oddział (...) w R. do 31 marca 2015 roku, a następnie na podstawie umów zlecenia w lipcu i sierpniu 2015 roku. Bezsporne było także to, że wypłata wynagrodzeń następowała w kolejnym miesiącu po miesiącu przepracowanym.

Wydając decyzję o zwrocie nienależnie pobranych świadczeń za miesiące kwiecień, sierpień i wrzesień 2015 roku pozwany uznał, iż wynagrodzenia za poszczególne miesiące przyjęte do rozliczenia przychodu, mimo że są należne za poprzednie miesiące, to zostały wypłacone w następnym miesiącu i w związku z tym stanowią przychód tego miesiąca.

W ocenie Sądu Okręgowego interpretacja przepisów obowiązujących w tej materii dokonana przez pozwanego organ rentowy jest błędna.

Ustawa o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych w art. 26 ust. 3, w kwestii zmniejszenia wysokości świadczenia odsyła do ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Oznacza to, że ustawodawca wprowadził w stosunku do świadczeń rentowych z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy lub choroby zawodowej pobieranych wraz z emeryturą, takie zasady jakie obowiązują przy zmniejszaniu lub zawieszaniu świadczeń z mocy przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a zgodnie z jej art. 103, prawo do emerytur i rent ulega zawieszeniu lub świadczenia te ulegają zmniejszeniu na zasadach określonych w art. 104-106 tej ustawy. Warunkiem zawieszenia lub zmniejszenia świadczeń emerytalnych i rentowych na podstawie art. 104 jest osiąganie przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, między innymi z tytułu świadczenia pracy na podstawie umowy zlecenia lub wykonywania usług (art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, tekst jednolity Dz. U. z 2015 roku poz. 121 z późn. zm.).

Trzeba jednak zwrócić uwagę, że określenie „przychód powodujący zawieszenie prawa do świadczeń lub zmniejszenie ich wysokości” zawarte w art. 26 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych - odnosząc do ubezpieczonego - należy rozumieć jako wynagrodzenie z tytułu umowy o pracę oraz umów z tytułu zlecenia, ale przychód z powyższych tytułów powoduje skutki przewidziane przez ustawodawcę wówczas, gdy osiąga go osoba uprawniona do pobierania zbiegu świadczeń, a zatem jeśli mając do niego prawo - jednocześnie pozostaje w zatrudnieniu (w rozumieniu art. 104 ust. 2 ustawy emerytalnej) i osiąga z tego tytułu przychód.

Przychód zatem w rozumieniu art. 26 ust. 3 ustawy wypadkowej jest nim tylko wówczas, gdy osiągany jest z tytułu zatrudnienia świadczonego w okresie pobierania świadczeń, co wynika zarówno z wykładni gramatycznej omawianych przepisów obu ustaw jak i wykładni celowościowej (por. wyroki Sądów Apelacyjnych: w G. z dnia 6 października 2015 roku, III AUa 638/15, Legalis nr 1352393, w K. z dnia 10 października 2006 roku, III AUa 1414/05, Legalis nr 88021, w G. z dnia 16 maja 2013 roku, III AUa 1920/12, Legalis nr 732636).

Z uwagi na powyższe Sąd stwierdził, iż osiągnięcie przychodu powodującego zmniejszenie świadczenia w rozumieniu art. 26 ust. 3 oznacza „wypracowanie” przychodu w okresie trwania stosunku prawnego stanowiącego podstawę do jego osiągnięcia. Nie ma natomiast znaczenia dla stosowania tego przepisu faktyczna data, w której ubezpieczony może tym wypracowywanym przychodem dysponować. Zważyć należy, iż to do stron stosunku pracy czy zlecenia należy decyzja, w jakim terminie wypłacone zostanie wynagrodzenie za przepracowany miesiąc. W zależności od ich woli, ustalane jest to przykładowo bądź na ostatni dzień miesiąca, w którym praca jest świadczona, bądź np. na określony dzień miesiąca następującego bezpośrednio po nim. Przyjęcie zaproponowanej przez pozwanego interpretacji przepisów, w szczególności rozumienie w tej materii pojęcia osiągnięcia przychodu, prowadziłyby do różnicowania i dyskryminacji osób świadczących pracę, które mają ustaloną wypłatę wynagrodzenia do końca miesiąca bieżącego lub do 10. dnia następnego miesiąca po miesiącu faktycznie przepracowanym. Tak rozumiana interpretacja przepisów prowadziłyby w skrajnych przypadkach do przyjęcia, iż również zaległe wynagrodzenie przysługujące pracownikowi, czy zleceniobiorcy, dochodzone przez niego w postępowaniu sądowym i przyznane wyrokiem sądu, tym samym wypłacone po upływie długiego okresu od rozwiązania stosunku pracy bądź zlecenia, skutkowałyby zmniejszeniem świadczenia w miesiącu, w którym faktycznie pracownik/zleceniobiorca otrzymał wynagrodzenie.

Z powyższych względów Sąd przyjął, że zaskarżona decyzja podlegała zmianie, w ten sposób, gdyż wnioskodawca nienależnie pobrał świadczenia rentowe za miesiąc lipiec i sierpień 2015 roku w kwocie 1.415,22 zł (tj. 2 x 707,61 zł) mimo tego, że wynagrodzenia były wypłacane w następnym miesiącu (odpowiednio w sierpniu i wrześniu 2015 roku). Wnioskodawca nie pobrał zaś nienależnie świadczeń w kwietniu, bowiem w tym miesiącu nie był już zatrudniony, a świadczenie to choć wypłacone w kwietniu dotyczyło pracy świadczonej w marcu, bowiem za podstawę pozbawienia prawa do wypłaty świadczenia nie należy przyjmować wypłaty wynagrodzenia należnego za okres pozostawania w stosunku pracy lub zlecenia, a jedynie wypłaconego po jego ustaniu.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc, Sąd zmienił zaskarżoną decyzję, o czym orzeczono w sentencji wyroku.

SSO Jarosław Łuczaj